④ # GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA: BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA" IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ XLVIII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 258. *Mercurĭ, 20 Noemvre (2 Decemvre.)* **1885.**

Braşovŭ, 19 Noemvre 1885.

Ḍiarele unguresci îşĭ împlu colónele cu laude, linguşirĭ şi preamărirĭ la adresa ministrului-preşedinte Tisza, chiar şi cele oposiţiunale publică în tótă estinderea discursurile şi gratulaţiunile, ce le-au depusŭ mamelucii de tóte nuanţele la picióreIe stăpânului lorŭ, cu ocasiunea serbărei de alaltăerĭ.

Intr'unŭ asemenea momentŭ va fi bine sĕ aruncămŭ o privire îndĕrĕtŭ şi sĕ ne reamintimŭ prima debutare a ministrului-preşedinte Tisza în contra nóstră.

In ḑiua de 1 (13) Noemvre 1875, cu ocasiunea desbaterei bugetare, agerulŭ deputatŭ Sigismund Borlea, a fostŭ celŭ dintâi, care a combătutŭ în dietă ministeriulŭ Tisza. Borlea nu mai este între cei vii, dér cuvintele sale şi astăḑĭ au o viuă actualitate.

Elŭ arată mai întêiu neajunsele şi prigonirile nóstre pe terêmulŭ instrucţiunei şi alŭ justiţiei. Scolile ni se închidŭ, cărţile ni se confiscă, suntemŭ judecaţĭ şi osândiţĭ într'o limbă, ce n'o înţelegemŭ — acesta a fostŭ refrenulŭ espunerilorŭ sale, după carĭ continuă astfeliu:

„Credŭ că e cunoscutŭ mai multora, că în sesiunea trecută a dietei — între multe altele — s'a redicatŭ de mai multe orĭ plânsórea, că legea electorală din Ardélŭ e o nedreptăţire mare contra Românilorŭ."

„Odată şi eu am redicatŭ acésta plânsóre şi atuncĭ a recunoscut'o de gravaminŭ îndreptăţitŭ chiar şi ministrulŭ-preşedinte de astăḑĭ, care pe atuncĭ era conducătorulŭ oposiţiunei. Cu acéstă ocasiune ne mângăiă d-lŭ Tisza ḑicêndŭ sĕ fimŭ numai cu răbdare, căcĭ acésta plânsóre şi nedreptăţire se va vindeca când noua lege electorală se va pune la ordinea ḑilei."

„Noua lege electorală s'a desbătutŭ deja şi s'a şi sancţionatŭ, dér plânsórea nóstră n'a fost luată în consideraţiune, ci încă noua lege electorală este multŭ mai draconică pentru Românii ardelenĭ, decâtŭ cum fù cea mai dinainte. Astfeliu legea cea rea s'a schimbatŭ cu alta şi mai nedréptă, prin care s'a eschisŭ dela legislaţiune maioritatea poporaţiunii din Ardélŭ."

„Adevĕratŭ, că d-lŭ Tisza nu era încă ministru pe când s'a adusŭ acéstă lege; dér e constatatŭ şi aceea, că d-sa ca ministru de interne a presentatŭ dietei unŭ proiectŭ prin care a îndreptatŭ unele defecte şi greşelĭ neînsemnate ale nouei legĭ electorale. Şi acestŭ proiectŭ a şi fostŭ primitŭ de dietă."

„Ar fi trebuitŭ aşadér numai puţină bunăvoinţă şi totŭ atâta dragoste catră dreptate — şi se putea delătura încă de atuncĭ acea greşélă mare a legei, ce vatămă şi nedreptăţesce în modŭ cumplitŭ pe Românii ardelenĭ."

„Dér pe d-lŭ Tisza nu la durutŭ capulŭ de aşa ceva, şi îi vine omului a crede, că ceea ce d-lŭ Tisza a consideratŭ de rĕu şi vătămătorŭ pe cândŭ era încă conducĕtorulŭ alŭ oposiţiunii, consideră de bunŭ şi potrivitŭ de când e ministru."

Deputatulŭ Borlea se plânge mai departe în discursulŭ sĕu, că ministrulŭ de interne a interḑisŭ printr'o ordinaţiune intrebuinţarea stindardelorŭ nóstre naţionale şi amintesce unŭ casŭ întâmplatŭ în Şiria, comitatulŭ Aradului, unde s'a fostŭ confiscatŭ unŭ praporŭ bisericescŭ din causă că era în culorile naţionale. Apoi continuă aşa:

„D-lŭ ministru-preşedinte Tisza nu se îndestulĭ nicĭ chiarŭ cu aceea, că antecesorii sĕi au eschisŭ limba maiorităţii de prin comitate, scaune districte şi cetăţĭ, ci elŭ ordonă de curêndŭ autorităţilorŭ comitatense sĕ se siléscă a înfluinţe asupra primăriilorŭ comunale, ca aceste sĕ nu mai corĕspundă cu judecătoriele reg. în limba comunei, ci esclusivŭ numai în limba maghiară."

Ordinulŭ ministerialŭ era motivatŭ cu aceea, că numai „se încurcă lucrurile şi se perde multŭ timpŭ prin aceea, că primăriele corespundŭ în limba comunală." Deputatulŭ Borlea resolvé acésta cestiune accentuândŭ, că poporulŭ are dreptulŭ a pretinde, ca fie-care judecătorŭ care trăiesce din sudórea lui, sĕ-i cunóscă limba.

„Dér nu pentru motivele ărătate s'a datŭ acea ordinaţiune — adauge Borlea — ci cu scopŭ de a maghiarisá a emisŭ ministrulŭ Tisza acelŭ ucasŭ chiar contra legii."

„Şi acésta se întêmplă la noi, onor. cameră chiar atuncĭ, când în Turcia s'a datŭ ordinŭ tuturorŭ autorităţilorŭ ca în întréga impĕrăţiă sĕ se publice judecăţile numai în limba naţională a respectivei părţĭ, şi cu fiecare sĕ se ia protocólele numai în limb'ai naţiunală."

Borlea îşĭ termină discursulŭ cu următórea caracteristică esclamare:

„C'unŭ cuvêntŭ, onor. cameră, cu noi se tractéză aicĭ în Ungaria de nu mai rĕu, atuncĭ la nicĭ unŭ casŭ nu mai bine, decâtŭ cum se tractéză în Herţegovina cu poporaţiunea creştină care fù necesitată sĕ apuce arma ca sĕ-şĭ scuture jugulŭ!"

Décă aşa se tracta la 1875, cum credeţĭ că se tractéză cu noi după ḑece anĭ de guvernare a d-lui Tisza?

Rĕsboiulŭ dintre Sêrbĭ şi Bulgarĭ.

Biuroulŭ de corespondenţă din Pesta ne-a comunicatŭ erĭ scirea, că ostilităţile au încetatŭ deocamdată în urma mijlocirii ambasadorului austro-ungarŭ contele Khevenhüller. Scirea acésta se adeveresce în modŭ oficialŭ din partea guvernului sêrbescŭ.

Bela-Palanka, 29 Noemvre. (Oficialŭ). Comandanţii sêrbĭ au fostŭ avisaţĭ la intervenirea contelui Khevenhüller, se înceteze ostilităţile şi sĕ încunosciinţeze despre acésta pe comandanţii bulgarĭ. Incă în nóptea următóre grosulŭ trupelorŭ sêrbescĭ a fostŭ dislocatŭ împrejurulŭ Pirotului, anteposturile însĕ au rĕmasŭ în posiţiunile ocupate. Aripa dréptă sêrbéscă sta la 26 Noemvre pe înălţimea dela Rasniţa, aripa stângă la Gradasniţa. Bulgarii neţinêndŭ sémă de propunerea de armistiţiu a marelorŭ puterĭ, atacară trupele din frunte sêrbescĭ. Incăerarea fù violentă şi ajunse la baionetă: Sêrbii se retraseră din oraşŭ, după ce mai ântêiu provisia de muniţiune au aruncat'o în aerŭ şi distruseră tóte magazinele. Bulgarii devastară cele mai multe prăvălii. Tótă nóptea s'au schimbatŭ împuşcăturĭ. La 27 Noemvre Bulgarii reînoiră cu mare violenţă ataculŭ în contra centrului, dér divisia Dunării reluă Pirotulŭ respingêndŭ pe Bulgarĭ cu marĭ perderĭ. Lupta se desfăşură acum pe tótă linia. Sêrbii au avutŭ în focŭ 40 tunurĭ. In Pirotŭ lupta pe strade a fostŭ, de repeţite orĭ, violentă. Aripa dréptă sêrbéscă, divisia Drinei, causă însemnate perderĭ inimicului, care adusese în luptă batalióne rumeliote. Oboséla şi numĕrulŭ preponderantŭ alŭ inimicului siliĭ trupele victorióse sêrbescĭ sĕ renunţe la folosirea avantagielorŭ dobêndite şi se retraseră în posiţiunile cele mai apropiate. Aripa stângă sêrbéscă încă părăsi fără luptă Pirotulŭ. Bulgariĭ, carĭ au avutŭ în luptă 50,000 de ómenĭ, au suferitŭ marĭ perderĭ, după cum spunŭ ei înşişĭ. Erĭ diminéţă se aflau ambele trupe combatante în posiţiunile arătate aci, când contele Khevenhüller sosì la linia anteposturilorŭ sêrbescĭ şi îndată după aceea trecù linia anteposturilorŭ bulgare. După o oră apărù unŭ parlamentarŭ bulgarŭ, însărcinatŭ sĕ tracteze cu comandantulŭ trupelorŭ sêrbescĭ pentru încetarea ostilităţilorŭ. Inţelegerea s'a stabilitŭ şi trupele au rĕmasŭ în posiţiunile ocupate.

Belgradŭ, 29 Noemvre. Buletinulŭ oficialŭ datŭ aḑĭ diminéţă sună: Nişŭ, 17/29 Noemvre, 12 óre 35 minute după meḑulŭ nopţii. In timpulŭ când guvernului Maiestăţii Sale i s'a comunicatŭ pasulŭ marelorŭ puterĭ pentru încetarea ostilităţilorŭ, armata nóstră se afla în Pirotŭ, aripa stângă la Belava-Nişorŭ, aripa dréptă din susŭ de satulŭ Blatta. Bulgarii, carĭ n'au vrutŭ sĕ ţinĕ sémă de intervenirea marelorŭ puterĭ, ne atacară la 14/26 c. cu 50,000 ómenĭ infanteriă şi 100 de tunurĭ pe tótă linia. Ataculŭ a fostŭ fórte violentŭ. Armata nóstră evacuase Pirotulŭ în séra de 14/26 şi la 15/27 l'a reluatŭ cu asaltŭ. Lupta s'a continuatŭ şi pe stradele Pirotului, care la 15/27 după améḑŭ fù evacuatŭ de trupele nóstre fără luptă, deórece posiţiunea Pirotului zace în afară de linia nóstră de apĕrare. Armata nóstră avea însărcínarea sĕ apere posiţiunile ocupate în casŭ când arŭ fi atacate, dér ele sĕ nu atace. Armata şi-a făcutŭ datoria păstrându-şĭ mai tóte posiţiunile, ce le cucerise la 14/26 c. şi respingêndŭ pe inimicŭ pe tótă linia. La Timocŭ stau trupele nóstre la 1 până la $1^1/_2$ chilometri departe de Vidinŭ, bombardarea s'a continuatŭ cu violenţă; de două orĭ a incercatŭ garnisóna Vidinului sĕ atace eşindŭ din fortăréţă şi de amêndouĕ orile au fostŭ respinşĭ Bulgarii, căḑêndŭ mulţĭ dintre ei prisonierĭ. Unŭ despărţĕmêntŭ bulgarŭ, care se apropia dela Arcer-Palanca în ajutorulŭ Vidinului se ciocni cu trupele nóstre şi fù totalŭ sfărâmatŭ. Intrégа imprejurime a Vidinului, dela Timocŭ până la Arcer-Palanka, este ocupată de trupele róstre. — In acéstă situaţiune se aflau amêndouĕ armatele, când aḑĭ după améḑĭ s'a doveditŭ, că ostilităţile au încetatŭ pe basa următóre. *Fiecare parte îşĭ păstréză posiţiunile în care se află momentalŭ şi între respectivii comandanţĭ sĕ se fixeze zona neutrală.*

Viena, 29 Noemvre. Misiunea contelui *Khevenhüller* a făcutŭ pretutindenea mare impresiune. Elŭ n'a ameninţatŭ pe prinţulŭ *Alexandru* nicĭ n'a anunţatŭ că imediatŭ se va apropia unŭ corpŭ ajutătorŭ austro-ungarŭ. Dér între alte argumente a adusŭ şi pe acela, că Austro-Ungaria n'ar putea permite invasiunea fără marginĭ în teritoriulŭ sêrbescŭ şi că principele ar trebui sĕ se gândéscă, că în asemenea casŭ şi-ar vedea în faţ'i trupe austro-ungare. Mai departe se ḑice, că Austro-Ungaria ar fi făcutŭ acelaşĭ pasŭ faţă cu regele Milan, dacă prin invasiunea în Bulgaria ar fi trecutŭ peste anumite marginĭ.

Belgradŭ, 29 Noemvre. Cu totŭ armistiţiulŭ publicatŭ, înarmările şi trimiterile de trupe continuă, precum şi nouĕle comande de cele necesare se facŭ. In privinţa crisei politice esterióre suntŭ aci două părerĭ: maioritatea preponderantă a ţĕrii şi guvernulŭ sunt pentru continuarea rĕsboiului până la estremŭ, pe când o mică parte vrea pace, dér numai cu condiţiunea ca Sêrbia sĕ nu pérdă nimicŭ. In acéstă privinţă se ţine astă séră unŭ consiliu de ministri. Sêrbia a angageatŭ până acum numai 50,000 de ómenĭ infanteriă şi artileriă a sa, dér de aci înainte are sĕ opună Bulgarilorŭ 120,000 de ómenĭ, fără a socoti chemarea generală. Acéstă împrejurare şi dorulŭ de luptă alŭ reserviştilorŭ suntŭ destulă garanţiă pentru succesulŭ continuării luptei.

Belgradŭ, 29 Noemvre. Aci domnesce deplină nesiguranţă despre marea cestiune a păcii. Resultatulŭ conferinţei de aḑĭ a miniştrilorŭ fù, că s'a hotărîtŭ, sĕ desbată în Nişŭ sub preşedinţa regelui. Se trimitŭ mereu reserviştĭ în cartierulŭ generalŭ.

Nişŭ, 29 Noemvre. Erĭ séră, câteva ore după încheiarea armistiţiului, Bulgarii au atacatŭ pe Sêrbĭ lângă *Dromegea* între *Vlassina şi Trn.* Sêrbii, încreḑuţĭ în armistiţiu, au fostŭ cu totulŭ nepregătiţĭ şi anteposturile sêrbescĭ au fostŭ totalŭ măcelărite. Alŭ 9-le regimentŭ primì îndată lupta, care se fini la 10 óre din nópte cu aceea, că Sêrbii au ocupatŭ şi şi-au păstratŭ o înălţime din apropiare.

Petersburgŭ, 29 Noemvre. »Novoje Vremja« şi »Vjedomosti« întrébă, că óre e amĕsuratŭ scopului sĕ mai insiste Rusia pentru restabilirea *statului quo ante* în Rumelia în strictulŭ înţelesŭ alŭ cuvêntului. De órece conferinţa din Constantinopolŭ n'a putulŭ ajunge la o hotărîre şi deórece Anglia nu mai consideră neviolarea tractatului de Berlinŭ ca garanţă a păcii europene, atuncĭ, — ḑice »Novoje Vremja« — Rusia nu mai are temeiu

d'a insista pentru restabilirea *statului quo ante*, ci trebue se facă paşĭ ca sĕ 'şĭ apere propriele sale interese, ameninţate prin atragerea Bulgariei unite în sfera influinţiĭ Angliei. »Graşdanin« ḑice, că victoriosulŭ principe trebue sĕ se hotărască acum, ce drumŭ vrea s'apuce, o cale dréptă mărturisindu-se vinovatŭ faţă cu Rusia, a căreĭ inimă e mişcată de vitejia sa, séu o cale fatală întorcêndu-se sub jugulŭ luĭ Caravelov şi soţilorŭ sĕĭ, şi cu acésta calea ruperei cu Rusia. O altă cale nu esistă. Pe ajutorulŭ Angliei, prinţulŭ numai pe timpŭ scurtŭ póte conta, dér pe ajutorulŭ rusescŭ pentru timpŭ îndelungatŭ; acésta e singura garanţiă pentru durabila prosperare a poporului bulgarŭ.

Constantinopolŭ, 29 Noemvre. Şedinţa de erĭ a conferinţii a fostŭ o simplă convorbire. Conferenţiarii s'au despărţitŭ neîntârḑiatŭ, deórece — după cum comunică »Agenţia Havas« — s'a recunoscutŭ, că neunirea, în prima liniă, continuă a esista *între Anglia şi Rusia.*

SCIRILE ḐILEI.

Mai multe scóle poporale din comitatulŭ Hunedórei s'au închisŭ, din causă că graséză scarlatina şi inflamaţiunea de gâtŭ atâtŭ între copii, câtŭ şi între ómenĭ marĭ. Unii dintre ei au şi muritŭ.

—0—

In adunarea comitatului Bihorŭ s'au petrecutŭ scene furtunóse din incidentulŭ propunerei d'a se felicita ministrulŭ preşedinte Tisza cu ocasiunea iubileuluĭ de 10 anĭ. Deputatulŭ Rigo atacă pe Tisza şi corpulŭ funcţionarilorŭ în modulŭ celŭ mai violentŭ şi, fiindŭ că nu voi sĕ 'şĭ retragă espresiunea, fú condamnatŭ la 100 fl. amendă de cătră comisiunea judiciară constituită imediatŭ pe basa vătămării demnităţii adunărei (violatio sedis judiciarae). Rigo se depărtă. Intre viceşpanulŭ Beöthy şi Alexandru Csanady, care imputà ministrului preşedinte că n'a datŭ nicĭodată nicĭ vre-o satisfacţiune morală nicĭ cavalerescă, se încinşe o certă, care se va resolva, póte, printr'unŭ duelŭ, deórece Csanadi, la afirmarea viceşpanului că nicĭ Csanady nu dă nicĭodată satisfacţiune, i-a strigatŭ: ‚Asta'i o minciună!« Propunerea de felicitare s'a primitŭ.

—0—

»Sloboda«, fóia lui Starcevicĭ, provócă pe Croaţĭ sĕ nu subscrie pentru opulŭ prinţului de corónă ‚Austro-Ungaria în cuvinte şi icóne«.

—0—

Din Alba-Iulia ni se scrie: »In mai multe foi s'a anunţatŭ, că Vilhelm Hecht, neguţătorŭ în Viena, vinde straiurĭ (păturĭ) de cai cu 1 fl. 80 cr. bucata. Mi-am comandatŭ şi eu douĕ, şi la primire în locŭ de 3 fl. 60 cr. am plătitŭ 4 fl. 39 cr. Amêndouĕ păturile nu suntŭ vrednice mai multŭ ca 2 fl. Am comunicatŭ acestea, ca sĕ se ferescă sĕ n'o păţéscă şi alţii ca mine«. Is. — Ne pare rĕu de acestŭ casŭ, dér redacţiunile nu potŭ lua nicĭ o responsabilitate pentru asemenea anunţurĭ. Véḑă fiecare, ca sĕ nu fiă păcălitŭ.

—0—

Regele României a primitŭ din partea principelui Albertŭ de Prusia o scrisóre, prin care'i notifică că a luatŭ regenţa ducatului Brunsvicŭ.

—0—

La concertulŭ filarmonicŭ ce se va da în 4 Decemvre în sala Nr. 1 se va esecuta următórea programă: 1. Cherubini: Uvertură la opera »Birtulŭ portugesŭ« (orchestră) 2. Bruch Max: Concertŭ G. mol pentru violină cu orchestră. 3. a). Schubert: ‚Liebesbotschaft" şi b). Mendelsohn: »Reiselied« (baritonŭ cu acompaniamentŭ de pianŭ). 4. Beethoven: Cuintetŭ Es-dur op. 16, pentru pianŭ, oboe, clarinetŭ, cornŭ şi fagotŭ. 5. Mozart: Simphoniă Nr. 2 în G. moll (orchestră). Bilete se vêndŭ la librăria Zeidner şi Dresnandt. (Fotoliulŭ 1 fl.; locŭ numerotatŭ 60 cr.)

Manifestaţia mamelucilorŭ din Caraşŭ-Severinŭ.

Lugoşiu, 28 Noemvre 1885.

Onorate d-le Redactorŭ! Pe ḑiua de 26 a l. c. s. n. representanţii comitatului Caraşŭ-Severinŭ au fostŭ chemaţĭ la o adunare municipală estra-ordinară »pentru desbaterea urgentelorŭ puncte din programulŭ ḑilei.« In realitate se tracta de aceea ca toţĭ mamelucii sĕ sĕrbătorescă şi iubileze în sala comitatensă din incidentulŭ împlinirei a ḑece anĭ, de când d-lŭ Tisza Kalman terorisézǎ naţionalităţile nemaghiare.

Mamelucii toţi alergară la adunare, începêndŭ dela comitele Tabajdy şi până la celŭ din urmă scriitoraşŭ n'a lipsitŭ din sala comitatensă nicĭ măcarŭ unulŭ. Ba în preséra adunărei municipale, Mercurĭ la 25 l. c. la órele 5 p. m., representanţii pretinsei partide liberale din comitatŭ — amarŭ de libertatea ce o represintă — sub presidiulŭ ablegatului Bissingen Ernö s'au întrunitŭ la o consultare prealabilă în sala hotelului »la regele Ungariei«. Tótă consultarea a constatŭ din pregătirea ovăţiunilorŭ, ce avéu sĕ i se facă ministrului Tisza în congregaţiunea de a doua ḑi. Apoi s'au proclamatŭ între entusiastice »éljen«-urĭ membrii deputaţiunei, carĭ în numele partidei liberale şi alŭ comitatului Caraşŭ-Severinŭ — firesce că fără scirea şi voinţa maiorităţii poporaţiunei acestui comitatŭ — avéu sĕ plece la Pesta, ca sĕ felicite, la 29 l. c., pe marele maestru Tisza, pentru ostenelele ce în decursŭ de ḑece anĭ de când domnesce şi-a pusŭ întru suprimarea dreptelorŭ pretensiunĭ ale naţionalitaţilorŭ nemaghiare, crearea unei caste privilegiate; cufundarea patriei nóstre în datorii ne mai pomenite şi aducerea unei însemnate părţĭ a poporaţiunei Ungariei la sapă de lemnŭ ş. a.

Deschiḑêndu-se la 26 l. c. adunarea prin fişpanulŭ Tabajdy, proto-notarulŭ comitatensŭ Szende cetesce propunerea advocatului Podrászky Andor, ca, în vederea meritelorŭ ce şi le-a câştigatŭ d-lŭ ministru-preşedinte Tisza pentru naţiunea maghiară şi patriă, sĕ i se trimită o adresă de felicitare din partea adunărei municipale şi totodată sĕ se trimită şi o representaţiune, care sĕ-lŭ felicite în persónă. Cu fortunóse strigărĭ de »éljen« fú primită din partea jidano-maghiarilorŭ şi maghiaronilorŭ acéstă propunere a adv. Podrászky.

Apoi a urmatŭ unŭ şirŭ de ovaţiunĭ din partea oratorilorŭ impintenaţĭ — carĭ rĕsăréu, mai tare ca bureţii după plóie din tóte părţile — preamărindŭ şi ridicândŭ până în alŭ şéptelea cerŭ pe primulŭ ministru iubilantŭ, pentru pretinsele sacrificie şi merite aduse pe altarulŭ patriei şi alŭ naţiunei.

Contra propunerei advocatului Podrásky se ridică adv. Nánásy (Ungurŭ) şi prin o vorbire bine motivată cere, ca sĕ nu se voteze asupra propunerei lui Podrászky deórece representanţii municipalĭ nu s'au adunatŭ ca sĕ voteze adrese de felicitare unui ministru, care a pregătitŭ patriei ruinaţii, ci ca sĕ desbată programulŭ din ordinea ḑilei. Atâta i-a trebuitŭ numai d-lui Nánásy, pentru ca sĕ-şĭ aprindă paie în capŭ. Totŭ contra propunerei de felicitare vorbesce şi d-lŭ advocatŭ *Haţegŭ* documentândŭ cu argumente destulŭ de valabile, că, ca Românŭ, numai părtinĭ nu póte o astfelŭ de propunere.

In urmă ia cuvêntulŭ dl. adv. Brediceanŭ şi între altele ḑice, că se miră de unde vine atâta poftă de felicitare! Când tótă lumea se vaetă, şi de grijĭ şi nĕcasurĭ n'are unde sĕ 'şĭ pună capulŭ, aicĭ unulŭ după altulŭ sĕ scólă pentru de a preamări pe Tisza şi ai înşira meritele ce nu le are. Unŭ adevĕratŭ patriotŭ, ba chiar şi unŭ Ungurŭ adevĕratŭ, numai felicita nu póte pe unŭ ministru, carele prin sugrumarea libertăţii şi în deosebĭ a naţionalităţilorŭ nemaghiare, prin crearea de stărĭ esceptionale şi împovărarea poporaţiunei cu dărĭ ne mai suportabile, a adusŭ ţéra la o stare de plânsŭ. Dovadă e poporulŭ, starea lui de helotŭ şi vieţa lui amărită precumŭ şi cetele de esecutorĭ fără lege şi Dḑeu, care'lŭ sugŭ şi storcŭ până la mĕduă, vêndêndu i cu toba pentru darea „împĕrătéscă" văcuţa dela casă, boii din jugŭ, aşternutulŭ de sub elŭ, până şi cea mai din urmă ţundră din spate lăsându'lŭ ca vai de elŭ numai cu sufletulŭ în óse şi cu amarulŭ în inimă.

„Voiţĭ sĕ felicitaţĭ şi sĕ aduceţĭ ovaţiunĭ unui ministru?! Atuncĭ pentru ce n'aţĭ convocatŭ poporulŭ, sĕ 'lŭ întrebaţĭ pe dênsulŭ de e mulţămitŭ cu starea actuală şi de consimte a felicita pe ministrulŭ care i-a creatŭ acéstă stare?"

Vorbirea d-lui Brediceanŭ a fostŭ aclamată cu bucuriă din partea puţinilorŭ naţionaliştĭ, carĭ au luatŭ parte la adunare, mamelucii se 'nţelege au desaprobatŭ însĕ nu pentru că n'ar fi fostŭ adevĕrate ḑisele d-lui Brediceanu, ci pentru că era vorba de stăpânulŭ lorŭ.

După acésta punêndu-se la votŭ propunerea advocatului Podrászky se primesce cu 69 de voturĭ contra 9 date de 8 Românĭ bine sĕmţitorĭ şi de unŭ Ungurŭ. Apoi se mai proclamă între sgomotóse strigărĭ de »éljen" membrii deputaţiunei, ce avé sĕ felicite pe Tisza, în numĕrŭ de peste 20.

In fine adv. Nánásy se mai scólă odată şi protestéză contra adresei de felicitare votate ministrului şi cere, ca protestulŭ sĕ se ia şi la protocolŭ până ilŭ va inainta în scrisŭ, dér vicecomitele Iakabfy luândŭ cuvêntulŭ dechiară că protestulŭ ilŭ va respinge. Vice-comitelui voeşce sĕ-i rĕspundă adv. Martinescu, dér céta mamelucilorŭ erumpe atuncĭ în strigărĭ sgomotóse şi bate cu picióreIe, ér Tabajdy 'i retrage cuvêntulŭ şi cu îndatinatu-i »menyünk tovább« se trece la ordinea ḑilei. Deputaţiunea ce a plecatŭ la Pesta ca sĕ felicite pe Tisza e condusă de grofulŭ Bissingen Ernö — deputatulŭ cercului electoralŭ alŭ Lugoşului — şi de vicecomitele Iakabfy.

Cu durere, viu a constata că între membrii deputaţiunei se află şi trei Românĭ rĕtăciţĭ, carĭ nu se ruşinézǎ de a ne compromite, alergêndŭ spre a se înhăma la carulŭ triumfalŭ alŭ acelui ministru, care cu mână profană tentéză de a ne răpi ceea ce avemŭ mai sfântŭ şi mai scumpŭ pe acéstă lume, dulcea limbă strămoşéscă.

Nu sciu care sĕ fiă preţulŭ pentru care aceştia se deslipescŭ de corpulŭ naţionalŭ, dér atâta sciu, că dispreţulŭ orĭ şi căruĭ Românŭ bine simţitorŭ îi va întêmpină când se vorŭ întórce îndĕrĕptŭ.

Ca lumea sĕ cunóscă pre acei trei sateliţĭ ai ministrului Tisza écă lasŭ sĕ le urmeze aicĭ cinstitele nume: Aşa unulŭ e canoniculŭ Liviu András, care încă totŭ mai speréză din mâna lui Tisza vre-o mitră vlădicéscă, décă nu altŭ undeva, baremĭ în lună. Unŭ altulŭ e părintele Roza Ádám din Leucuşeştĭ, decoratŭ pe peptŭ cu cruce pentru meritele sale anti-naţionale, care speréză a sĕ întórce din Peşta cu altă, pe spinare. Alŭ treilea e rătăcitulŭ feciorŭ de popă românescŭ Bésán Mihályi care preferă mai bine societatea jidano-împintenaţilorŭ,

FOILETONŬ.

O privire asupra trecutului şi presintelui Româniloru din opidulŭ Codlea.

(Urmare).

B. Edificii de scólă.

Mai nainte de an. 1820 edificiu propriu de scólă n'a esistatŭ şi înainte de an. 1795 nu se scie cine va fi fostŭ dascălŭ la copii.

In anulŭ 1820 s'a făcutŭ edificiu de scólă din lemnŭ, acoperitŭ cu şindile, mai târḑiu cu ţigle. La an. 1871 s'a făcutŭ edificiu nou de scólă, din materialŭ solidŭ şi corĕspunḑĕtorŭ scopului. Acestŭ edificiu, pre lângă alte prestaţiunĭ din partea poporului a costatŭ în banĭ 2076 fl 60 cr., dintre carĭ comuna politică a ajutatŭ cu 500 fl. şi poporulŭ gr. or., prin repartiţiune, 1576 fl. 60 cr.

Invĕţătorĭ de scólă.

Dela an. 1795—1853 a fostŭ unŭ singurŭ învĕţătorŭ, cu salariu anualŭ unŭ sfanţŭ dela fiesce-care elevŭ de scólă. Dela an. 1853—1869 au fostŭ câte 2 învĕţătorĭ. Celŭ dintêiu cu salariu anualŭ 105 fl., alŭ doilea cu 80 fl. v. a., solviţĭ din cassa allodială, şi dela fiesce-care elevŭ à 40 cr. Dela 1869—1873 învĕţătorulŭ I-iu cu 150 fl. învĕţătorulŭ alŭ II-lea cu 130 fl. Dela 1877 până în presinte pentru ambii invĕţătorĭ câte 200 fl. şi pentru scóla de repetiţiune 30 fl. şi taxa de à 40 cr. dela elevii de scólă.

Cercetarea scólei.

In decursulŭ anului scolasticŭ 1884/5 au fostŭ obligaţĭ:

a. dela 6—12 anĭ 71 băeţĭ şi 90 fete=161
b. dela 12—15 anĭ 38 băeţĭ şi 37 fete= 75
Suma 236

Dintre aceştia au cercetatŭ scóla:

a. dela 6—12 anĭ 55 băeţĭ şi 76 fete=131
b. dela 12—15 anĭ 22 băeţĭ şi 23 fete= 45
Suma 176

Dintre elevii scólei nóstre, carĭ au cercetatŭ şi alte scóle mai înalte, au ocupatŭ următórele funcţiunĭ:

1. George Pascu, cu clasele primare a fostŭ învĕţătorŭ, după aceea capelanŭ în Codlea unŭ anŭ, apoi a trecutŭ în România.
2. Alexandru Pascu, clasele primare, a fostŭ învĕţătorŭ în Codlea şi după aceea preotŭ în Helchiu, la 1870 a trecutŭ în România.
3. Ioanŭ Ilea, fostŭ cantorŭ şi învĕţătorŭ în Codlea.
4. Ioanŭ Ilea alias Iliescu, cu 4 cl. gimn., învĕţătorŭ în Codlea
5, Alexandru Ilea, cu 3 cl. gimn., fostŭ învĕţătorŭ în Codlea.
6. Constandinŭ Pascu, cu 4 cl. gimn, preotŭ în România.
7. Petru Vladŭ jun., cu 3 cl. gimn., fostŭ preotŭ şi învĕţătorŭ în Codlea.
8. Petru P. Vladŭ jun., cu 3 cl. gimn., preotŭ în România.
9. Alexandru Pascu, cu 4 cl. gimn., preotŭ în România.

Dintre cei preste 15 anĭ sciu ceti . . . . 32 bărb. 2 fem.= 34
Dintre cei preste 15 anĭ sciu ceti şi scrie . . . . . . 155 bărb. 46 fem.=201

Constructiunea Caselorŭ.

Mai nainte de an. 1848 mai tóte casele erau de lemnŭ, acoperite cu paiă séu şindile şi întocmite într'unŭ modŭ apróPe primitivŭ, multe dintre ele cu dosulŭ cătră stradă şi cu ferestrii micĭ, de atuncĭ încóce cele nouĕ suntŭ după sistemulŭ de astăḑĭ, din materialŭ solidŭ cele mai multe şi mai tóte acoperite cu ţigle. cu ferestri marĭ şi luminóse cătră stradă şi într'o liniă dréptă, formândŭ strade regulate.

Contingentulŭ în armată

Rĕsbóiele cele dese din trecutŭ, năvălirile Turcilorŭ, Tătarilorŭ şi altorŭ seminţii în Transilvania, au ţinutŭ mulţĭ seculĭ pe poporulŭ Transilvaniei mai totŭ cu arma în mână. Se înţelege de sine, că la apĕrarea patriei erau îndatoraţĭ şi Românii, căcĭ altcum n'arŭ avé nicĭ unŭ inţelesŭ muitele diplome nobilitare române câştigate în rĕsbóiele pentru apĕrarea patriei. Emblemele diplomelorŭ nobilitare, cu deosebire ale celorŭ din ţéra Oltului, d. e. a Comănicescilorŭ din Veneţia de josŭ. „Unŭ călăreţŭ cu frânele apucate în dinţĭ, în mâna dréptă sabia, în cea stângă lancea," constatŭ pe deplinŭ erosmulŭ străbunilorŭ nostri. Donaţiunile şi drepturile nobilitare nu le vorŭ fi căpĕtatŭ ei de florĭ de mĕrŭ dela principii Ardélului. De unde urméză, că şi Românii

decâtŭ a bărbaţilorŭ bine meritaţĭ pentru naţiune şi care pentru unŭ osŭ de rosŭ îşĭ vinde şi conscienţa sa naţională.

— *borgovanulŭ.* —

„IRREDENTA.“

M. Dateşiu, 26 Noemvre 1885.

Inchisiţiunea pentru presupusa »irredentă« şi-a luatŭ inceputulŭ şi în părţile murĕşene. In comuna nóstră M. Dateşiu a fostŭ trimisŭ din partea tribunalului din Turda unŭ jude regescŭ Nagy Zsigmond cu unŭ cancelistŭ. La sosirea lorŭ a fostŭ citatŭ judele comunalŭ, căruia i s'a poruncitŭ a aduce 2 tinerĭ românĭ. La 7 óre a. m. a începutŭ investigaţiunea, ambii au fostŭ întrebaţĭ: „Scii tu aceea că Pavelŭ Filonŭ a ḑisŭ, că „câtŭ de curêndŭ apucă Românii preste Ungurĭ deasupra?“ Cunósceţĭ voi aceea că aţĭ ḑisŭ: „că vinŭ Românii?“

Bieţii băieţĭ servitorĭ au rĕspunsŭ: „Nu scimŭ, atâta scimŭ că Pavelŭ Filonŭ a cântatŭ în crîşmă „Deşteptăte Române.“

Inchisiţiunea s'a făcutŭ pe basa unei arătărĭ făcute de unŭ ḑilerŭ pescarŭ Szölösi de origine maghiarŭ, din casulŭ următorŭ:

Ḑilerulŭ maghiarŭ are o fată jună de 36 anĭ, care s'a dusŭ Dumineca între tinerimea română la jocŭ, avêndŭ între tinerii românĭ o purtare imorală, unulŭ dintre ei a îndrumat'o şi o-a şi îmbrâncitŭ ḑicêndŭ: „Du-te la Ungurii vostri unde aveţĭ voi jocŭ“ Féta de ungurŭ a alergatŭ la tatălŭ sĕu şi i-a spusŭ, că „Românii o-au alungatŭ de pre uliţa satului şi o-au bătutŭ.“ După acestea tatălŭ ei a mersŭ în satulŭ vecinŭ unguresců la meşterulŭ reformatŭ. Acesta după spusa Ungurului a făcutŭ arătare la oficiile mai înalte cu înţelegulŭ, că Ungurii nu potŭ trăi de Românĭ, şi pre uliţă facŭ sgomotŭ şi de 4 lunĭ încóce 4 familii, care singure suntŭ de ungurĭ, au temerea cea mai mare în satŭ.

Arătarea făcută se vede că tribunalulŭ a luat'o în înţelesŭ de „irredentă,“ presupunêndŭ, că aci ar fi părtaşĭ „irredentişti.“

Déră după ţinuta investigaţiune a judelui regescŭ s'a vĕḑutŭ, că totŭ casulŭ nu a meritatŭ nimica, ci s'a întêmplatŭ numai din o scenă de dragoste între juna bĕtrênă, părăsită de Ungurii din satulŭ vecinŭ, şi între tinerii românĭ.

Din unele ca aceste se vede, că trăimŭ într'unŭ timpŭ criticŭ, încâtŭ şi casurile cele mai bagatele între ómenĭ se încarcŭ în spinarea Românilorŭ. Ore ar fi meritatŭ causa acésta la arătarea unui ḑilerŭ, care îşĭ câştigă mămăliga de tóte ḑilele pe pescĭ dela Românii din comună, a o lua de aşa momentuósă în contra Românilorŭ, după scrieree unui meşterŭ bĕutorŭ de rachiu, după a cărui arătare tribunalulŭ sĕ călĕtoréscă 6 milurĭ de locŭ? Ore nu ar fi fostŭ de a se lua în consideraţiune, ce persóne facŭ arătarea şi este basată arătarea? Şi după casulŭ investigărei ar trebui judecătoria sĕ spună, că a fostŭ pe o cale ilegală şi denunţătorulŭ sĕ plătésca spesele făcute şi sĕ fiă judecatŭ la o pedépsă, căcĭ numai aşa s'ar putea pune căpĕtŭ denunţătorilorŭ mişei.

Cu durere amŭ putea ḑice şi aceea, că décă într'o comună românéscă ar fi 3 ḑilerĭ şi unulŭ ar fi amăgitŭ a face arătare din ură şi ceilaţĭ 2 ar şi fasiona aceea dreptŭ nedreptŭ ar fi judecatŭ.

C. maiorŭ.

Alba-Iulia, 24 Noemvre 1885.

(*Alegerea căpitanului de poliţiă. — Arunculŭ comunalŭ şi scólele confesionale*)

In 18 Noemvre a. c. s'a făcutŭ în adunarea comunală a acestui oraşŭ alegerea căpitanului de poliţiă, care postŭ deveni vacantŭ prin abḑicerea fostului căpitanŭ Stefanŭ Jenei, care pentru abusurĭ a fostŭ trasŭ în cercetare disciplinară, şi de care prin abḑicere a scăpatŭ. Cu tóte acestea comunitatea i-a votatŭ unŭ ajutorŭ de 40 fl. v. a. pe lună, ca sĕ nu fiă lipsitŭ de traiulŭ vieţei. S'au mai votatŭ şi alte remuneraţiunĭ peste bugetŭ, cu tóte că mai tóte articolele de traiu suntŭ supuse la imposite destulŭ de marĭ totuşĭ bugetulŭ numai cu unŭ aruncŭ de 10% se póte acoperi, şi se mai facŭ şi donurĭ fără de cale în timpurĭ când dările ţĕrei abia suntŭ de suportatŭ. La aceea, ca din bugetulŭ oraşului sĕ se întrebuinţeze o sumă câtŭ de mică spre scopurile culturale ale confesiunilorŭ, nimenĭ nu se gândesce. Mai înainte figurau aci în bugetŭ câte 200 fl. care se împărţeau între scolile confesionale, dér aḑĭ nicĭ unŭ cruceriu, căcĭ abia ajungŭ banii pentru ajutóre la unii şi alţii preste mĕsură de marĭ şi neavêndŭ oraşulŭ nicĭ unŭ fondŭ de pensiune! Este têmpulŭ; ca sĕ se tragă seamă de aceste donurĭ.

La finea şedinţei a ajunsŭ la desbatere alegerea noului căpitanŭ, care alegere de unii se cerea a se amâna, dér la cererea maiorităţii s'a efectuitŭ, alegêndu-se advocatulŭ Cristhian Roth cu absolută măioritate de voturi, pre când candidatulŭ oficialŭ Kis Balinth din Ighiu căpĕtă numai 15 voturĭ. Auḑimŭ, că d-lui primarŭ nu i-ar fi spre plăcere această persónă, dér sĕ nu fiă supĕratŭ căcĭ cualificaţiunea acestui bărbatŭ nu va fi spre scăderea oficiului, ci din contră sperămŭ a avea unŭ căpitanŭ, care în postulŭ acela până acum destulŭ de negligeatŭ îşĭ va împlini chiămarea sa. Nu se póte prescrie ómeniloru, ca toţĭ se asculte orbesce, cu atâtŭ mai puţinŭ ca toţĭ se sêmţă pentru persóne ce se recomêndă din alte puncte de vedere, decum suntŭ cele ale binelui comunŭ. Alegerea acésta a fostŭ unŭ începutŭ bunŭ în favórea causei comune a oraşului, şi e de doritŭ ca spiritulŭ acesta sĕ înflorésca.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ »Gaz. Trans.«)

CONSTANTINOPOLŬ, 1 Decemvre. — **Derviş-paşa a primitŭ ordinŭ sĕ plece la Sofia, ca în numele Porţii sĕ tracteze directŭ cu prinţulŭ Alexandru.**

CONSTANTINOPOLŬ, 1 Decemvre. — **Pórta a adresatŭ o proclamaţiune către Rumelioţĭ, provocându-i sĕ se întórcă la supunere şi ascultare din confusiunea, în care i-au adusŭ agitatorii; în acelaşĭ timpŭ îi asigură pe toţĭ de graţia Sultanului şi promite amnestiă generală.**

DIVERSE.

O scrsóre regéscă adresată împĕratului Germaniei. — Regele negru Bala Demba, stabilitŭ apróре de Sierra-Leone, a adresatŭ o scrisóre fórte însemnată, prin mândria ei, împĕratului Germaniei. Acéstă scrisóre este scrisă în limba arabă şi „Gazeta naţională“ dă traducerea ei, din care estragemŭ pasegele următóre: „Rogŭ pe Dumneḑeulŭ a totŭ puternicŭ, cu care nu se póte nimenĭ potrivi şi care este celŭ mai mare decâtŭ toţĭ negrii, şi pe profetulŭ şi servitorulŭ sĕu Mahomedŭ, pe care Dumneḑeu l'a trimisŭ spre a câştiga pe toţĭ principii pentru causa lui prin Coran şi învĕţaţii sĕi, carĭ trebuie sĕ înveţe cuvêntulŭ la ai tĕi, pe care nu-lŭ cunoscŭ încă, — îi rogŭ sĕ vegheze ca acéstă scrisóre sĕ ţĭ ajungă de sigurŭ în mână. Nu este decâtŭ o scrisóre, dér ceea ce conţine este multŭ. Eu, regele însumĭ, am scris'o, regele Başaganilorŭ.... Eu, regele, veghezŭ aci asupra tuturorŭ albilorŭ, şi poţĭ sĕ ḑicĭ ómenilorŭ lorŭ, că potŭ se fiă liniştiţĭ în ţéra mea, le acordŭ tótă protecţiunea necesară. Nu ḑice că este unŭ negru, care îţĭ scrie acéstă scrisóre, căcĭ trebue sĕ scii că toţĭ regii suntŭ d'o potrivă. Ḑicemŭ că poţĭ sĕ trămiţĭ mulţĭ ómenĭ pentru a face comerciu aicĭ, căcĭ voimŭ fluviulŭ sĕ fiă deschisŭ Europenilorŭ. In acéstă ţéră nu este rĕsboiu şi nu va fi pe câtŭ timpŭ voiu trăi; albii n'au decĭ a se teme de nimicŭ Suntŭ trei felurĭ de cunoscinţe, pe carĭ póte sĕ le aibă cineva: cunoscĭ de esemplu unŭ omŭ şi nu-i ḑicĭ nimicŭ, — cunoscĭ pe unŭ altulŭ căruia iĭ ḑicĭ ce scii, — séu cunoscĭ unŭ omŭ căruia îi inspirĭ frică şi-ţĭ este ruşine sĕ-i spui totŭ. Décă prietenulŭ tĕu este o femeiă, nu-i ḑice nimicŭ, décă e bărbatŭ ca tine, atuncĭ nu te teme de nimicŭ şi revarsă-ţĭ inima asupră-i, alŭ treilea prietinŭ alŭ tĕu este Dumneḑeu, pe care îlŭ voiescĭ séu nu. Ca şi antilopa, care décă nu s'ar simţi că are córne nu s'ar încerca sĕ-şĭ scarpine dosulŭ cu ele, totŭ asemenea şi albii n'ar fi venitŭ aci, în numĕrŭ atâtŭ de mare, şi n'ar fi espusŭ bunurile lorŭ, décă n'ar fi sciutŭ, că suntŭ cu totulŭ în siguranţă în regatulŭ meu. Pentru a-ţĭ comunica tóte acestea, ţi-am trimisŭ acéstă scrisóre, eu, regele Bala Demba.« »Gazeta naţională« adaogă, că acestŭ mândru monarchŭ domnesce asupra unui poporŭ de negrii abia de 10,000 suflete! Bogaşii suntŭ, unii mahomedanĭ, alţii adoratorĭ ai feţişiului; ér printre ei se află şi puţinĭ creştinĭ. De altmintrelea, acéstă pace atâtŭ de lăudată de regele Bela nu este prea asigurată în ţéra lui; la începutulŭ anului acestuia o fabrică germană a fostŭ distrusă de indigenĭ. Pare asemenea, că regele Bala Demba, cu tótă înţelepciunea lui, este unŭ domnŭ în ale cărui cuvinte nu trebue a se încrede cineva prea multŭ.

***

O principesă fugară. — Citimŭ următórele în ḑiarele din Roma: Se scie că principesa Orsini, soţia principelui Filipo Orsini, a divorţatŭ de soţulŭ ei, ale cărui mojicii ḑicea că nu le mai póte suferi; cei doi copii născuţĭ din acéstă căsătorie, unŭ băiatŭ şi o fată, au fostŭ lăsaţĭ în îngrijirea mamei. După câtva timpŭ, principele a intentatŭ unŭ procesŭ principesei, sub pretestŭ, că ea maltrata pe copii, şi tribunalulŭ a hotărîtŭ ca fata, în etate de 17 anĭ, sĕ fiă dată tatălui. Acum câteva sĕptĕmânĭ, principele a reclamatŭ pe cale judecătorésca sĕ i se dé şi fiulŭ şi tribunalulŭ a recunoscutŭ, că cererea lui era întemeiată. Tênĕrulŭ principe a fostŭ decĭ invitatŭ prin ḑiarulŭ oficialŭ sĕ se întórcă în 24 de ore la domiciliulŭ tatălui. Dér principesa şi fiulŭ ei au fugitŭ în străinătate şi, după cererea tatălui, poliţia se află întru căutarea lorŭ, trimiţându-le semnalmentele pretutindenĭ.

***

Cocóna îşĭ face toaleta. Fata din casă scapă oglinda din mână. Necăjită, ḑice cocóna: — N'am vĕḑutŭ o fiinţă mai próstă de câtŭ tine! — Oglida nu s'a spartŭ, coconiţă . . . Uitaţi-vĕ în ea!

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 1 Decemvre st. n. 1885.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.53	Vênd.	8.56
Argint românesc	»	8.45	»	8.50
Napoleon-d'orĭ	»	9.94	»	9.98
Lire turcescĭ	»	11.26	»	11.36
Imperialĭ	»	10.14	»	10.24
Galbenĭ	»	5.92	»	5.97
Scrisurile fonc. »Albina« . .	»	100.50	»	101.—
Ruble Rusescĭ	»	122.25	»	123.—
Discontulŭ . . .	»	7—10 % pe anŭ.		

Editorŭ: **Iacobŭ Mureşianu.**
Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Mureşianu.**

---

dintre Sasĭ, fiindŭ părtaşĭ la tóte greutăţile şi periculele nicĭ de acésta nu au putută sĕ fiă scutiţĭ. Chiar şi Sasii in scrierile lorŭ amintescŭ, că, afară de Ţiganĭ toţĭ locuitorii au fostŭ datorĭ în timpurĭ grele a apĕra patria şi toţĭ cei apţĭ trebuiau sĕ-şĭ facă datoria.

Cum va fi fostŭ organisată armata sub principii independenţĭ este o temă, care nu cade în competinţa mea; se scie însĕ, că devenindŭ Ardélulŭ sub Austria spre siguranţa publică s'au trimisŭ şi trupe austriace, şi cu timpulŭ s'au recrutatŭ şi indigenĭ în regimentele împĕrătescĭ.

Din actele aflătóre în archiva comunei politice se constată, că în 24 Aprilie 1778 s'a recrutatŭ la miliţiă, şi Codlea a datŭ trei feciorĭ. In anulŭ 1788 Augustŭ 10 într'o Dumineca după serviciulŭ divinŭ, în biserică cu uşile încuiate, s'au asentatŭ dintre feciorĭ 8 inşĭ. Ér în protocolulŭ de contribuţiune din anulŭ 1765 pag 34 la posiţia 3. 4. 5. ocură Stanŭ Munteanŭ miles, Stanciulŭ Dodocu invalidŭ, Stănilă Munteanu miles şi la an. 1771 poliţia 43 Pascu Cătană miles invalidŭ, prin care se constată că şi dintre Românĭ au fostŭ recrutaţĭ in armată.

In anulŭ 1736 Românii din Scheiu au voitŭ a forma unŭ regimentŭ românŭ separatŭ, şi au pretinsŭ a se bucura şi ei de drepturĭ ca Sasii. Magistratulŭ însĕ a îngrijitŭ, ca dorinţa Românilorŭ sĕ nu sĕ pótă împlini. Sasii trimiseră la Guvernulŭ ţĕrei o deputaţiune constătătóre din Senatorii Andreas Tartler şi Christof Seevald, din representanţa oraşului 4 fruntaşĭ, din tóte ţechurile câte 4 dintre cei mai bunĭ cetăţenĭ, şi din districtŭ 2: judeţulŭ din Codlea Thomas Foith şi funogiulŭ din Ghimbavŭ Petrus Römer. Acéstă comisiune s'a compusŭ astfelŭ, pentru că afacerea acésta atingea întregŭ districtulŭ, căcĭ ḑice chronicarulŭ sasŭ din a. 1794, că pe atuncĭ în districtŭ nu era nicĭ unŭ satŭ fără de „wallachisches Gesindel“ (ciurucŭ valachŭ). Ce va fi esoperatŭ acéstă deputaţiune nu sĕ scie; sĕ scie însĕ, că Sasii şi-au păstratŭ libertăţile cele vechĭ şi Românii pentru acéstă încercare au fostŭ aspru pedepsiţĭ In anulŭ 1809 Sasii din ţéra Bârsei au formatŭ unŭ batalionŭ de vênătorĭ, în onórea Impĕrătesei, constătătorŭ din tóte naţionalităţile, afară de ţiganĭ. Codlea a datŭ la acestŭ batalionŭ 10 feciorĭ.

Modulŭ de recrutare, de când a devenitŭ Transilvania sub Austria până la 1850, era, că fiesce care comună era datóre a da unŭ numĕrŭ óre-care de soldaţĭ pe fiesce-care anŭ, şi dacă dintre cei prinşĭ spre asentare se împlinea numĕrulŭ pretinsŭ, toţĭ ceilalţĭ erau scăpaţĭ. Bĕtrânii istorisescŭ, că mai nainte se făceau marĭ nedreptăţĭ la asentare, căcĭ diregătorii încă de timpuriu ochiau pe cine sĕ dela miliţiă, şi dacă erau feciorii mai îndrăsneţĭ séu cu ceva prepusŭ, la unŭ timpŭ anumitŭ bĕtrânii satului înarmaţĭ năvăliéu peste nópte în case şi prindéu atâţia, câţĭ avéu lipsă, şi îi trimitéu la cetate spre a-i visita. Pe ai lorŭ îi făcéu scăpaţĭ. Feciorii de Românĭ se fereau de a fi prinşĭ cu strénguluŭ şi se ascundéu până ce se umplea numĕrulŭ ce trebuia sĕ se dé. După câte unulŭ umblau bĕtrânii satului sĕptĕmânĭ întregĭ cu deosebire nóptea. Unii vĕḑêndu se astfelŭ căutaţĭ treceau în România. Suntŭ fórte interesante istorisirile unorŭ prinşĭ cu strénguluŭ la miliţiă. Episodele lorŭ ar da unŭ bunŭ materialŭ la compunerea unui romanŭ séu a unei piese teatrale. Până mai în anii trecuţĭ sĕ mai aflau în viéţă unii veteranĭ soldaţĭ carĭ cu fală spunéu, că ei au percursŭ drumulŭ de aicĭ până la Parisŭ, Rinŭ şi Seina în câte 8—10 lunĭ totŭ pe josŭ, şi unii totŭ acelaşĭ drumŭ în mai multe rêndurĭ. Durata serviciului nu era mai scurtă de 10—12 anĭ. Modulŭ de asentare la miliţiă dintre anii 1834—1848 este cunoscutŭ până astăḑĭ sub numirea »Vĕrbuncŭ.« Modulŭ asentării la Vĕrbuncŭ era astfelŭ: 5—6 soldaţĭ cu unŭ căprarŭ în frunte şi cu lăutarĭ mergeau prin sate şi începeau a juca. Feciorii dela sate se adunau şi ei la jocŭ şi unii şi jucau cu soldaţii. Atuncĭ unulŭ dintre soldaţĭ punea căciula sa pe capulŭ unuia dintre feciorĭ şi elŭ lua pălăria feciorului, şi cu acésta era înrolatŭ, şi trebuia sĕ servésca.

Poporulŭ românŭ a demonstratŭ la diferite ocasiunĭ, că-şĭ cunósce chemarea sa, când patria şi tronulŭ se află în periculŭ. Chiar şi din Codlenii noştrii la an. 1848 îndată au formatŭ o companiă sub comanda Epitropului Ioanŭ Lazarŭ alias Rogozea. In rĕsbóiele dela 1848 încóce purtate contra statelorŭ vecine, Românii ca soldaţĭ nu s'au lăsatŭ a fi întrecuţĭ în eroismŭ de alţii, acésta o spunŭ cu fală comandanţii lorŭ ḑicêndŭ:

»La Magenta Solforino, Custozza şi Königgraetz.
Ostaşii românĭ cu toţii arătară alŭ lorŭ preţŭ.«

Dela 1848—1884 s'au asentatŭ 116 feciorĭ dintre 388 carĭ s'au căsătoritŭ.

(Va urmá.)

Cursulŭ la bursa de Viena

din 30 Noembre st. n. 1885.

Rentă de aurŭ $4^{0}/_{0}$ . . .	98.55
Rentă de hârtiă $5^{0}/_{0}$ . .	90 20
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	148.40
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune) . . .	97.30
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	124 —
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	109. —
Bonurĭ rurale ungare . .	103 —
Bonurĭ cu cl. de sortare	1C275
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	103 00
Bonurĭ cu cl. de sortare	103 50
Bonurĭ rurale transilvane	102 50
Bonurĭ croato-slavone . .	102. —
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	97.60
Imprumutulŭ cu premiu ung.	119 50
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului .	122.—
Renta de hârtiă austriacă	82.50
Renta de arg. austr. . .	82.95
Renta de aurŭ austr. . .	109 05
Losurile din 1860 . . .	137.60
Acţiunile băncei austro-ungare	877 —
Act. băncei de creditŭ ung.	291. —
Act. băncei de creditŭ austr.	288 —
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5 97
Napoleon-d'orĭ	9 97
Mărcĭ 100 împ. germ. . .	61.65
Londra 10 Livres sterlinge	125.45

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 18 Noemvre st. v. 1885.

	Cump.	vênd.
Renta română ($5^{0}/_{0}$). . . .	86	87
Renta rom. amort. ($5^{0}/_{0}$) . .	$90^{1}/_{1}$	$91^{1}/_{2}$
» convert. ($6^{0}/_{0}$) . .	83	84
Împr. oraş. Buc. (20 fr.) . .	29	31
Credit fonc. rural ($7^{0}/_{0}$) . .	100	$101^{1}/_{2}$
» „ „ ($5^{0}/_{0}$) . .	85	86
» » urban ($7^{0}/_{0}$) . .	95	96
» » » ($6^{0}/_{0}$) . .	—	—
» » » ($5^{0}/_{0}$) . .	$79^{1}/_{2}$	80
Banca naţională a României	1050	1070
Ac. de asig. Dacia-Rom.		
« » » Naţională		
Aurŭ	$15.^{1}/_{2}$	$16^{3}/_{4}$
Bancnote austriace contra aurŭ. .	2.00	2.03

Anunţămŭ acelorŭ onoraţĭ cetitorĭ, carĭ vorŭ binevoi a se aboná la fóia nóstră de aicĭ încolo, că avemŭ încă în reservă numerĭ dela începutulŭ anului 1885 prin urmare potŭ sĕ aibă colecţiunea completă.

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	5·00	7.45	—
Predealŭ (	—	9 45	12.50	—
(	—	9.47	1.09	—
Timişŭ	—	10.11	1.40	—
Braşovŭ (	—	10.44	2.27	—
(	6.22	10.51	2.55	—
Feldióra	7.01	11.18	3.38	—
Apatia	7.33	11.36	4.17	—
Agostonfalva	8.01	11.51	4.47	—
Homorodŭ	8.45	12.23	5.42	—
Haşfaleu	10.10	1.19	7.37	—
Sighişóra (	10.29	1.30	8.01	—
(	10.39	1.37	8.21	—
Elisabetopole	11.19	2.05	9.05	—
Mediaşŭ	11.54	2.25	9 43	—
Copşa mică	12.12	2.36	10.02	—
Micăsasa	12.56	—	6.20	—
Blaşiu	1.30	3.13	6.59	—
Crăciunelŭ	1.45	—	7.15	—
Teiuşŭ	2.11	3.40	7.43	—
Aiudŭ	2.55	4.01	8.29	—
Vinţulŭ de susŭ	3.17	—	8.55	—
Uióra	3.24	—	9.04	—
Cucerdea	3.31	4.24	9 12	—
Ghirisŭ	4.09	4.49	10.23	—
Apahida	5.36	—	12.32	—
Cluşiu (	5.56	5.58	12.59	—
(	6.08	6.08	—	8.00
Nedeşdu	6.29	—	—	8.34
Ghirbĕu	6.45	—	—	8.59
Aghirişŭ	7.00	—	—	9.34
Stana	7.26	—	—	10.16
Huiedinŭ	7.48	7.14	—	11.04
Ciucia	8.28	7.43	—	12 17
Bucia	8.47	—	—	12.47
Bratca	9.06	—	—	1.21
Rév	9.26	8 22	—	2.05
Mező-Telegd	10 01	8.48	—	3.08
Fugyi-Vásárhely	10.20	—	—	3.39
Várad-Velinţe	10.30	—	—	3.55
Oradia-mare (	10.37	9.13	—	4.05
(	10.51	9.18	10.37	—
P. Ladány	12.37	10.31	12 59	—
Szolnok	2.58	12.07	4.45	8.22
Buda-pesta	6.00	2.10	10.05	10.30
Viena (	6.35	2.45	10.50	—
(	3.00	8 00	6.05	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ omnibus	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	—	7.15	—	—	—
Budapesta	6.47	1.45	3.15	6.20	8.00
Szolnok	10.37	3.44	7.29	9.11	11.40
P. Ladány	1.44	5.21	8.27	11.26	2.31
Oradea mare	5.33	6.41	—	1.28	—
Várad-Velencze	—	—	9.45	2.00	—
Fugyi-Vásárhely	—	—	9.59	2 11	—
Mezö-Telegd	—	7.14	10.28	2.34	—
Rév	—	7.42	11.36	3.18	—
Bratca	—	—	12.10	3.41	—
Bucia	—	—	12.43	4.01	—
Ciucia	—	8.31	1.31	4.26	—
Huiedin	—	9.01	2.56	5.08	—
Stana	—	—	3.29	5.27	—
Aghiriş	—	—	4.00	5.50	—
Ghirbĕu	—	—	4.18	6.02	—
Nedeşdu	—	—	4.36	6.24	—
Cluşiu (	—	10.01	5.05	6.43	—
(	12 05	10.16	—	7.03	—
Apahida	12.31	—	—	7.26	—
Ghiriş	2.16	11.24	—	8.51	—
Cucerdea (	3.12	11.43	—	9.31	—
(	3.32	11.45	—	9.43	—
Uióra	3.41	—	—	9.51	—
Vinţulŭ de susŭ	3.50	—	—	9.58	—
Aiudŭ	4.25	12.08	—	10.24	—
Teiuşŭ	4.50	12.22	—	10.44	—
Crăciunelŭ	5.41	—	—	11.28	—
Blaşŭ	6.02	12.57	—	11.44	—
Micăsasa	6.40	—	—	12.18	—
Copşa mică	7.00	1.27	—	12.36	—
Mediaşŭ	—	1.45	—	1.22	6.01
Elisabetopole	—	2.06	--	1.56	6.40
Sigişóra	—	2.31	—	2.34	7.20
Haşfaleu	—	2.50	—	3.02	8.01
Homorod	—	3.48	—	4.41	10.05
Agostonfalva	—	4.19	—	5 30	11.02
Apatia	—	4.34	—	6.03	11.37
Feldióra	—	4.53	—	6.35	12.14
Braşovŭ (	—	5.20	—	7.14	1.09
(	—	5 30	—	—	1.50
Timişŭ	—	6.07	—	—	2.48
Predealŭ (	—	6 32	—	—	3.23
(	—	7.30	—	—	4.56
Bucurescĭ	—	11.35	—	—	9.46

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiuşŭ	11.09	—	3.56
Alba-Iulia	11.46	—	4.27
Vinţulŭ de josŭ	12.20	—	4.53
Şibotŭ	12.52	—	5.19
Orăştia	1.19	—	5.41
Simeria (Piski)	1.48	—	6.08
Deva	2 35	—	6.39
Branicĭca	3.04	—	7.04
Ilia	3.36	—	7.29
Gurasada	3.50	—	7.41
Zam	4.25	—	8.12
Soborşin	5.09	—	8.49
Bĕrzova	5.56	—	9.29
Conopŭ	6.18	—	9.49
Radna-Lipova	6.57	6.14	10.23
Paulişŭ	7.12	6.30	10.37
Gyorok	7.27	6.47	10.52
Glogovaţŭ	7.56	7.17	11.18
Aradŭ	8.10	7.32	11.32
Szolnok (	2.39	12.00	4 53
(	3.16	12.14	5.10
Budapesta	7.10	2.10	8.16
Viena	—	8.00	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ acceleratŭ	Trenŭ omnibus
Viena	11.00	7.15	—
Budapesta	8.05	1.45	8.00
Szolnok (	11.02	3.44	11.40
(	11.12	4.02	12 00
Aradŭ	3.37	7.53	5.25
Glogovaţŭ	4.13	—	6.19
Gyorok	4.38	—	6.46
Paulişŭ	4.51	—	7.00
Radna-Lipova	5.10	—	7.23
Conopŭ	5.38	—	7.51
Bêrzova	5.57	—	8.10
Soborşin	6.42	—	5.58
Zam	7.14	—	9.28
Gurasada	7.43	—	9.56
Ilia	8.01	—	10.17
Branicĭca	8.21	—	10.38
Deva	8.47	—	11.05
Simeria (Piski)	9.05	—	11.23
Orăştiă	10 10	—	12.24
Şibotŭ	10.43	—	12.53
Vinţulŭ de josŭ	11.04	—	1.22
Alba-Iulia	11.19	—	1.40
Teiuşŭ	12 05	—	2.24

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	12.55	8.25
Aradulŭ nou	6.25	1.21	8.36
Németh-Ságh	6.50	1.46	8.54
Vinga	7.19	2.18	9.13
Orczifalva	7.38	2.36	9.25
Merczifalva	7.56	2.53	9 36
Timişóra	8.42	3.40	10.06

Simeria (Piski) Petroşenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Simeria	6 30	11.50	2.23
Streiu	7.05	12.27	3.00
Haţegŭ	7.53	1.19	3.49
Pui	8.46	2.10	4.40
Crivadia	9.33	2.57	5.28
Baniţa	10.11	3.35	6.07
Petroşenĭ	10.43	4 04	6.39

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	6.07	12.25	5 00
Merczifalva	6.40	1.16	5.50
Orczifalva	6.51	1.34	6.07
Vinga	7.08	2.04	6.32
Németh-Ságh	7.23	2.25	6 53
Aradulŭ nou	7.40	2 54	7.24
Aradŭ	7.50	3.10	7.40

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.
Petroşenĭ	6.49	9.33	5 28
Baniţa	7.27	10.14	6.09
Crivadia	8.06	10.54	6.4[illegible]
Pui	8.50	11.37	7.35
Haţegŭ	9.31	12 17	8 02
Streiu	10.16	12.58	8 44
Simeria	10 53	1,35	9.15

Tipografia *ALEXI* Braşovŭ.